

John McAllister be delirious reveries ringing

Dec 8, 2022 — Jan 14, 2023 | Brussels

Almine Rech Brussel presenteert met veel plezier 'be delirious reveries ringing,' de derde expositie van John McAllister bij de galerij.

De tentoonstelling bestaat uit meer dan 30 schilderijen in olieverf op doek van visionaire landschappen die zijn geïnspireerd door de uitlopers van het Berkshire-gebergte in Western Massachusetts, Verenigde Staten, waar McAllister woont en werkt.

McAllister streeft naar het uitbeelden – of liever gezegd, herscheppen – van de momenten van betovering die hij in de natuur beleeft. De titel van de expositie is bedoeld als opdracht én als testament van zijn eigen ervaring. Zijn schilderijen bieden een overvloed aan mogelijkheden voor 'delirious revery' ofwel uitzinnige dromerijen, hoewel hij de omstandigheden die in de natuur te vinden zijn tot onnatuurlijke extremen overdrijft.

McAllister schildert zelden of nooit op basis van foto's. Dit kan een verrassing zijn voor volgers van zijn werk die vertrouwd zijn met de schilderijen waar hij aanvankelijk om bekend werd: scènes waarin afbeeldingen in afbeeldingen zijn verwerkt, landschappen omkaderd door deuren en ramen, interieurs omlijst door decoratieve randen. Deze werken benadrukten hun picturaliteit, niet als methode om betovering of een ervaring van onderdompeling in het schilderij te verhinderen, maar juist om het te versterken.

In deze nieuwe schilderijen, en in de meeste van zijn werken van de afgelopen drie jaar, doet McAllister afstand van de compositorische aanhalingstekens van zijn eerdere doeken. Het zijn vehikels voor een extatische ervaring, ongeacht hun schaal (de kleinste zijn slechts 30 bij 23 cm) of vorm. McAllister vervolgt zijn verkenning van tondo's en cartouches, gevormde doeken die het menselijk gezichtsveld nabootsen en onthullen dat het conventionele rechthoekige beeldvlak net zo goed een stilistisch bedenkfel is als een cirkel of ovaal, of zelfs nog meer.

L blijven echter bestaan, samen met andere stilistische verfraaiingen. In de meeste van deze schilderijen kijken we door een (in de woorden van McAllister) 'prosceniumboog' van gebladerte, vaak met een watermassa om horizontale diepte aan te geven. Soms rijzen in de verte bergen op, terwijl een zwakke gloed aan de hemel suggereert dat de zon zojuist is ondergegaan.

Deze aaneenschakeling van schaalwijzingen – van de gedetailleerde bladeren op de nabije voorgrond tot de bergen in de verte, en nog verder de centrale ster van ons zonnestelsel, 150 miljoen kilometer ver – bevordert een bewustzijn van uitgestrektheid dat het sublieme benadert. Deze wijzingen zijn niet altijd logisch gerangschikt (de planten in de verte zijn bijvoorbeeld net zo gedetailleerd uitgebeeld als die op de voorgrond), maar McAllister's zorgvuldige verdeling van textuurdetails en platte vlakken, toncontrasten en -verwantschappen, holtes en massieve vlakken, leiden uiteindelijk tot taferelen die een perfecte picturale balans en harmonie bereiken.

McAllister wordt al lang beïnvloed door moderne kunstenaars zoals Bonnard, Vuillard en Matisse, die patronen en decoratie in hun schilderijen verwerkten, evenals voorgangers zoals de Britse arts-and-crafts-beweging, en de transcendentalistische schrijvers en filosofen die zich halverwege de 19e eeuw in Massachusetts vestigden. Geen van die kunstenaars beschouwde kunstgrepen en esthetische vernuftigheid ooit als onverenigbaar met diepgaande spirituele reflectie of transcendentie.

Zelfs wanneer McAllister is ondergedompeld in de meest spectaculaire landschappen, erkent hij dat het onmogelijk voor hem is om niet ook te denken aan elk landschapsschilderij waar hij ooit naar heeft gekeken, en zelfs aan elke landschapsfoto die hij heeft gezien, elke film die hij heeft gekeken en elk boek dat hij heeft gelezen. Er is niets inherent wonderbaarlijks aan een uitzicht op land en lucht; landschap is een culturele constructie. Eeuwenlang werd ongetemde wildernis als bedreigend, onheilspellend, saai, goddeloos of gewoonweg lelijk beschouwd. Pas sinds de romantiek worden bossen, meren en zonsondergangen als esthetisch waardevol gezien. Sindsdien is de wildernis door menselijk ingrijpen gevormd om een recreatief toeschouwerschap aan te moedigen. In Massachusetts, net als in veel andere dichtbevolkte gebieden, zijn bossen gekapt, rivieren gestuwd, pittoreske meren en vijvers aangelegd, en paden en uitkijkpunten aangegeven met borden.

Zoals James Turrell aantoonde dat er geen kwalitatief verschil is tussen natuurlijk licht en kunstlicht, is er voor McAllister (en vele kunstenaars vóór hem) geen kwalitatief verschil tussen gevoelens van extase en transcendentie die zijn veroorzaakt door zogenaamde natuurlijke verschijnselen en die het gevolg zijn van onnatuurlijke verschijnselen. “Hoewel ik landschappen schilder, vind ik het belangrijk om mijzelf te scheiden van de natuur,” zegt McAllister. “Ik ben geen spiegel voor de natuur.”

In plaats daarvan roepen de schilderijen van McAllister ons op om te reflecteren op onze plek in de wereld, een wereld die elk kunstwerk omvat dat ooit is gemaakt, net zo goed als elke boom, elk blad en elke grasspriet.

- Jonathan Griffin, writer and art critic